

TEORIE HER APLIKOVANÁ NA DĚTI

Červenec, 28 duben 2016

Teorie her aplikována na výchovu dětí? I když jsem ve škole strávila spoustu let, nikdy jsem o Teorii her, jako to vědecké disciplíně, neslyšela. O to víc mne zaujala tato teorie aplikovaná na výchovu dětí. Teorie her je disciplína aplikované matematiky, která analyzuje široké spektrum konfliktních rozhodovacích situací, které mohou nastat kdekoli, kde dochází ke střetu zájmů.

Herní-teoretické modely se pak snaží tyto konfliktní situace nejen analyzovat, ale sestavením matematického modelu daného konfliktu a pomocí výpočtů, se snaží nalézt co nejlepší strategie pro konkrétní účastníky takových konfliktů. Teorie her se uplatňuje v mnoha oblastech lidské činnosti - od ekonomie, přes politologii a například sociologii a biologii. (zdroj: Wikipedie) Takže jednoduše řečeno, teorie her je teorie strategického rozhodování. Teorii her lze využít v mnoha oborech, nejčastěji v ekonomii, politologii, mezinárodních vztazích, nebo i biologii. Zkoumá se akce a reakce a hlavně výsledek rozhodování mezi jednotlivými společnostmi, spotřebiteli, zaměstnanci, politiky. Pomáhá nalézt odpověď na to, proč se ten a ten rozhodl právě tak, a jak má někdo očekávat a pochopit, že dotyčný se rozhodne. Disciplína jako taková vznikla v roce 1944 vydáním publikace Theory of Games and Economic Behavior Johna von Neumanna a Oskara Morgensterna. Paul Raeburn (vědec, spisovatel) a Kevin Zollman (teoretik her) se pokusili aplikovat teorii vyjednávání a rozhodování na výchovu dětí, a své poznatky publikovali ve své nové knize Návod na výchovu dětí podle teoretika hry – aneb jak vada strategického myšlení vám může pomoci s nejtvrdošími vyjednávajícími – a vašimi dětmi.

Všichni jsme jistě zažili, že děti se o něco hádaly a nakonec to byl rodič, který musel rozhodnout, kdo vyhrál, kdy se stalo, že rozdávající rodič je označen jako nadřazený jednému, druhému dává víc/méně, a někoho protepávané dítě je schopné poznat zda je rozhodnutí v jeho prospěch. V osmi u dítěte chápe, že když si te "urve" vrátí, dítě se mu to už nemusí podávat. A na druhou stranu, protepávané bude nefér rozhodnutí uváděm. Rodiče vrátí rychle pochopí, že s "protože jsem šmekl, že to bude" nevystačí na dlouho. Děti rostou a mají vlastní názory a chtějí si rozhodovat co budou, a nebudou dlat. Rodiče tedy má ukládat, vyhrožovat, zakazovat, ale ultimátní rodič by měl chtít, aby dítě samo bylo schopno se správně rozhodnout.

Teorie hry říká, že když chcete, aby se někdo rozhodl správně, musíte nabídnout správnou odměnu. Rozhodování a dělení je úplně stejné, jedná-li se o rozdělení pozemků, majetku při rozvodu, a hraček mezi dětmi. A právě nastupuje Teorie her. Jak má dítě vědět, jak správně a bez zájvstí něco rozdělit mezi zbylé dva?

Nejjednodušší je, aby se oni vzájemně dohodli a rozdělili se sami. Te to samozřejmě zní jako univerzální rada k vyřešení svátového míru. :-)) I když sice vědím, že Teorie her se ve vysoké politice používá, budstriktně dráet pouze její aplikace na výchovu.

Příklad: Petr a Jana chtějí strávit odpoledne na počítači. Počítač a oba ho chtějí to samé odpoledne. Jak se má rodič rozhodnout? Hodíme si korunu? Ať si zahrajou kámen náky papír? I když toto má být rozhodnutí, stejné stejně nemusejí být vždycky fér. Petr si chce pouze zela bít zahrát počítačovou hru, zatímco Jana má konečně domluvené setkání přes mesengra s klukem, který se jí dlouho líbí. Pro Petra je to jen běžná věc, zatímco Jana by pro počítač na odpoledne udělala věc. Teorie her nabízí domácí aukce. Co za to? Jestliže Petr šmekl, že za počítač je ochotný umýt nádobí, Jana má šmekl kompletní úklid bytu. Všichni mají svoji hodnotu... Vzpomínáte si na zmínku o motivaci díky zvolení té správné odměny? Samozřejmě, Petr asi nebude zrovna spokojený, ale šmekl dostal. Ještě na závěr – rozhodování podle kámen náky papír. I když se to má dělat jako fér metoda, je celkem jednoduché zvýšit své šance. Člověk má problém vybírat si náhodně, preferuje víc štěstí a na to máme šmekl v této hře. Hrajte na dvě vítězné hry ze štěstí. Poprvé hrajte štěstí papír. Ve druhé hře dejte to, s čím byste prohráli, tomu, co dal váš protivník v minulé hře. Jestliže vy dáte v první hře štěstí papír, váš partner dal kámen. Takže ve druhé hře vy použijte to, co by s kamenem prohrálo – tedy náky. Člověk je jednoduchý a šmekl minule jsem dal kámen, teď dám náky nebo papír. Samozřejmě, že jsou mistři v této hře, a já to nepopírám, a metoda určitě může pomoci.

Každopádně, používáním metody Teorie her se z vás nestanou okamžitě perfektní. Dobrý rodič musí splňovat mnoho dalších podmínek - jako třeba nastavit správné hranice, být důsledný a podobně. Ale možná to stojí za zamyšlení. Těba i vám vyzkoušení teorie her jednou usnadní rozhodování, a udělá vás i vašimi spokojenými – a vašimi dětmi.

ELLA, která si myslí, jak je to také s dětmi